

35 let Astronomskega društva Javornik

Naše društvo, kot 1. amatersko astronomsko društvo v Sloveniji, je bilo ustanovljeno 9. januarja 1979. leta. Društvo je nastalo iz astronomske sekcije Prirodoslovnega društva Slovenije. Astronomska sekcija je v društvu delovala že od leta 1951. Naj omenim, da smo amaterski astronomi leta 1976 dobili prvi moderni astronomski teleskop, izdelan v ZDA, Celestron C8, s premerom zrcala 200 mm. Teleskop še vedno deluje.

Leta 1978 je sekcija organizirala prvi Mladinski raziskovalni tabor v Pirnatovi koči na Javorniku, pod vodstvom Marijana Prosen, dipl. inž. astronomije. Tabor je prišel obiskat tudi Fran Dominko, predsednik sekcije in prvi profesor astronomije na Univerzi v Ljubljani.

Pobudnik za ustanovitev društva je bil Herman Mikuž, ki je ustanovil iniciativni odbor, v katerem sta bila še Marijan Prosen in Jurij Šoba. Osnutek statuta društva je na sestanku 26.9.1978 podprlo 35 članov sekcije, med njimi so bile 4 ženske. Od teh članov so do danes ostali zvesti ADJ še trije člani: Herman Mikuž kot častni član ter Aram Karalič in Iztok Bončina.

Za prvega predsednika društva je bil izvoljen Jurij Šoba, dipl. inž. kemije. V izvršilni odbor je bilo izvoljenih še 12 članov: Marijan Prosen, Boris Kham, Leopold Rozman, Vinko Peternej, Dušan Ravnikar, Aleš Dolžan, Igor Grom, Srečko Trunkelj, Zoran Opačić, Andrej Mohar, Janez Šetina in Herman Mikuž.

Že na prvem mladinskem astronomskem taboru leta 1978 na Javorniku nad Črnim vrhom nad Idrijo so se takratni vodje tabora (Mikuž, Prosen, Šoba...) ogreli za možno lokacijo za gradnjo zvezdarne. Javornik je kot lokacijo zvezdarno leta 1979 izbrala posebna komisija. Druge lokacije so bile še: Katarina, Janče, Kurešček in Rovte.

Zvezdarna stoji na Kresnem griču na nadmorski višini 1150 m na gori Javornik nad Idrijo. Zvezdarno so v letih 1980 do 1988 gradili člani društva s prostovoljnimi delom. Narejeno je bilo več kot 10.000 prostovoljnih delovnih ur. Pri delu so nas s finančnimi in materialnimi sredstvi podprle takratne delovne organizacije.

Društvo je imelo sledeč program:

- ★ popularizacija astronomije med Slovenci, predavanja, uporaba planetarija,
- ★ gradnja zvezdarne na Javorniku, nakup zemljišča, načrti, dovoljenja, sredstva...

- ★ povezava z drugimi sorodnimi jugoslovanskimi društvi,
- ★ pomoč astronomskim krožkom po OŠ in srednjih šolah,
- ★ pisanje člankov z astronomsko vsebino v publikacijah, radio, tv...
- ★ gradnja amaterskih astronomskih instrumentov.

Objekti zvezdarne:

- ★ bivalna stavba z 12 ležišči, kopalnico, hrambo instrumentov in kurilnico,
- ★ stavba z vrtljivo kovinsko kupolo premera 3 m za opazovanja,
- ★ stavba z vrtljivo plastično kupolo premera 2 m iz leta 1996, za teleskop premera 300 mm (12 palcev) znamke Meade. Kupolo nam je izdelalo podjetje Poudarek d.o.o. iz Domžal,
- ★ nedokončan objekt premera 4 m, namenjen za postavitve večjega astronomskega teleskopa,
- ★ astronomsko učno pot, ki poteka v bližini zvezdarne, katero pa moramo temeljito obnoviti.

Društvo danes

Danes je društvo Javornik eno izmed številnih astronomskih društev v Sloveniji. Društvo vodi šestčlanski izvršni odbor, katerega predsednik je Borut Jurčič Zlobec.

Še vztrajamo pri organizaciji mladinskih astronomskih raziskovalnih taborov, v zadnji letih skupaj z Zvezo za tehnično kulturo Slovenije. Letošnji tabor, ki je potekal na Zreškem Pohorju, je bil že 36. po vrsti. Na naših taborih so se kalili številni sedanji znanstveniki.

Smo društvo posebnega pomena na področju izobraževanja, kar nam nalaga delo z mladimi na področju astronomije.

Danes občutimo manjšo vnemo pri delu z mladimi kot nekoč, predvsem imamo težave z aktivnostjo mladih članov.

Trenutno se ukvarjamo z vodenjem opazovanj v turistične namene, udeležujemo se večjih prireditev, oživljamo astrofotografijo. Izvajamo video opazovanja meteorjev tekom celega leta neprekinjeno že 12 let. Opazovanja – snemanja imamo na lokaciji v Ljubljani, za snemanja sem tudi zadolžen. Sem član Mednarodne meteorske organizacije – IMO, kamor tudi pošiljam rezultate snemanj.

Izdajamo društveno glasilo na 2 straneh 12× letno, letos izhaja že 15. letnik. Ureja ga Aram Karalič.

S prenovo objektov na zvezdarni Javornik smo pričeli

V A B I L O

Vabimo vas na mesečni sestanek, ki bo v torek 21. 10. 2014 ob 18^h v predavalnici F3 Fakultete za matematiko in fiziko, Jadranska 19, v Ljubljani.

Tema predavanja še ni znana. Predavatelja, naslov in vsebino bomo objavili na domači strani društva (<http://www.adj.si/>).

Vabljeni!

Bernard, bernard.zenko@ijs.si

leta 2011, ko smo zamenjali streho bivalne stavbe. Zamenjali smo tudi 2m kupolo ter obnovili dovozno cesto. Nadaljnja obnova bo potekala v okviru finančnih možnosti.

Vsaki tretji torek v mesecu ob 18. uri imamo predavanja na FMF, Jadranska cesta 19 v Ljubljani. Vstop je prost. Zvezdarno imamo odprto za širšo javnost, seveda po predhodni najavi na: info@adj.si, stroške za vodena opazovanja krijemo s prostovoljnimi prispevki udeležencev. Organiziramo dneve odprtih vrat. Več informacij preberite na naši spletni strani www.adj.si.

*Iskrene čestitke članom ob 35. obletnici društva,
v imenu izvršnega odbora,
Stane Slavec*

Efemeride november 2014

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna		čas
	vzhod	zahod	vzhod	zahod	
01.11.	06:42	16:48	13:49	--	CET
05.11.	06:48	16:43	16:02	04:48	CET
10.11.	06:55	16:36	19:46	10:06	CET
15.11.	07:02	16:30	--	13:05	CET
20.11.	07:09	16:26	04:39	15:25	CET
25.11.	07:16	16:22	09:45	19:30	CET
30.11.	07:22	16:19	12:58	00:12	CET

Planeti:

- ★ **Merkur** lahko opazujemo do sredine meseca zjutraj, ko v ozvezdju Device vzhaja uro in pol pred Soncem.
- ★ **Venera** novembra ni vidna.
- ★ **Mars** v ozvezdju Strelca zahaja malo pred osmo uro zvečer.
- ★ **Jupiter** sprva vzhaja okoli polnoči, nato pa vse bolj zgodaj in je konec meseca na nebu že ob desetih. Nahaja se v ozvezdju Leva.
- ★ **Saturn** novembra ni viden.

- ★ **Uran** je v ozvezdju Rib sprva na nebu do pol petih zjutraj, nato pa zahaja vse bolj zgodaj in konec meseca zaide okoli pol treh.

Urška Pajer

E-poštni seznam slo-astro

Slovenski amaterski astronomi komuniciramo tudi preko poštnega seznama ("mailing liste") **slo-astro**, kjer si izmenjujemo prispevke vseh vrst: opozorila o zanimivih astronomskih dogodkih in prireditvah, vabila na opazovanja, poročila o opazovanjih, vprašanja, ponudbo rabljene opreme itd. Prijavi se lahko vsak, dodatne informacije in prijava na <http://www.adj.si/slo-astro>. Trenutno ima lista 107 članov.

Aram Karalič

Objavite prispevek!

Mesečnik potrebuje prispevke. Zato pozivam vse, ki želite kaj objaviti, da mi po elektronski pošti pošljete svoj prispevek. Prispevki so lahko raznovrstni: poročilo o opazovanju, slika, risba, zanimiva astronomska novica, predstavitev domačega observatorija ali teleskopa, skratka – karkoli astronomskega.

Aram Karalič

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejemajo ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov praviloma ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EXu